

KOMISJA LITUANISTYCZNA PRZY KOMITECIE NAUK HISTORYCZNYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIK LITUANISTYCZNY

TOM 9
ROK 2023

INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIK LITUANISTYCZNY

**TOM 9
ROK 2023**

Pismo wydawane i współfinansowane przez
Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
Katedrę Historii Ustroju i Prawa Polskiego Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Warszawskiego
Wydział Historii Uniwersytetu Warszawskiego

KOMISJA LITUANISTYCZNA PRZY KOMITECIE NAUK HISTORYCZNYCH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ROCZNIK LITUANISTYCZNY

TOM 9
ROK 2023

INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
WARSZAWA 2023

REDAKCJA

Urszula Augustyniak (Uniwersytet Warszawski), Konrad Bobiatyński (Uniwersytet Warszawski), Andrzej Buczyło – sekretarz redakcji (IH PAN, Warszawa), Joanna Kunigieli – sekretarz redakcji (IH PAN, Warszawa), Jakub Niedźwiedz (Uniwersytet Jagielloński), Andrzej Rachuba (IH PAN, Warszawa), Andrzej Zakrzewski – redaktor (Uniwersytet Warszawski)

RADA NAUKOWA

Marek Ferenc (Uniwersytet Jagielloński), Karin Friedrich (Uniwersytet w Aberdeen), Robert Frost (Uniwersytet w Aberdeen), Zigmantas Kiaupa (Litewska Akademia Nauk, Wilno), Margarita Korzo (Instytut Filozofii Rosyjskiej Akademii Nauk, Moskwa), Mathias Niendorf (Uniwersytet w Greifswaldzie), Emiliano Ranocchi (Uniwersytet w Udine), Rimvydas Petrauskas (Uniwersytet Wileński), Krzysztof Pietkiewicz (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań), Andrej Radaman (Uniwersytet w Białymstoku), Natalia Starczenko (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy), Henryk Wisner – przewodniczący (Instytut Historii PAN, Warszawa)

RECENZENCI

Marceli Antonowicz (Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie), Urszula Augustyniak (Uniwersytet Warszawski), Bartosz Awianowicz (UMK), Dariusz Chojecki (Uniwersytet Szczeciński), Marcin Hlebionek (UMK), Andrius Jurkevičius (Instytut Historii Litwy), Wsiewołod Jurgenson (NANB), Adrian Jusupović (IH PAN), Monika Jusupović (IH PAN), Deimantas Karvelis (Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie), Paweł Klint (Uniwersytet Wrocławski), Iwona Maciejewska (UWM), Andriej Miacelski (NANB), Bernadetta Manyś (UAM), Wioletta Pawlikowska (IH PAN), Jarosław Pietrzak (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), Sergiej Polechow (Rosyjska Narodowej Akademia Gospodarki i Administracji Publicznej w Moskwie), Andrej Radaman (UwB), Olesij Rudenko (Central European University), Aleksiej Szałanda (UMK), Mikołaj Sołtysek (UKSW), Adam Szweda (UMK), Sobiesław Szybkowski (UG), Piotr Węcowski (Uniwersytet Warszawski), Henryk Wisner (IH PAN), Irena Valikoniyte (Uniwersytet Wileński)

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Rynek Starego Miasta 31
00-272 Warszawa
tel. (48 22) 831 02 61, fax (48 22) 831 36 42
e-mail: roczniklitanistyczny@ihpan.edu.pl
<http://www.rl-ihpan.edu.pl>

Czasopismo recenzowane

Wersja elektroniczna jest wersją referencyjną czasopisma

Tomy w formacie pdf znajdują się na stronie internetowej: <http://www.rl-ihpan.edu.pl>

e-ISSN 2450-8454

p-ISSN 2450-8446

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2023

Publikacja dotowana ze środków publicznych Ministerstwa Edukacji i Nauki

Redakcja językowa w jęz. polskim: Jolanta Rudzińska

Redakcja językowa w jęz. angielskim i tłumaczenia streszczeń: Grażyna Waluga

Redakcja językowa w jęz. rosyjskim: Agnieszka Pospizil

Fot. prof. Grzegorza Błaszczyka: Stanisława Kostić

Skład i łamanie: Dariusz Górski

Druk i oprawa: Fabryka Druku

Spis treści

- Grzegorz Błaszczyk, historyk dawnej Litwy (Krzysztof Pietkiewicz) 9
Grzegorz Błaszczyk, historian of old Lithuania

STUDIA

- Jarosław Nikodem**, O rzekomym chrzcie prawosławnym Jagiełły (polemika z hipotezą Jana Tęgowskiego) 19
On the Alleged Orthodox Baptism of Jogaila (Polemic with Jan Tęgowski's Hypothesis)
- Lidia Korczak**, Zapomniany sługa władzy – Marcin z Szadka, dyplomata i doradca 37
A Forgotten Servant of Power – Martinus de Schadek, a Diplomat and Adviser
- Василий Воронин**, Война Великого княжества Литовского с Тверским княжеством 1448–1449 гг. 45
War of the Grand Duchy of Lithuania with the Principality of Tver 1448–1449
- Ričardas Jaramičius**, The Nobility of the Kaunas District in the Local Sejmiks of 1615 and 1632 73
- Wojciech Kriegseisen**, Dwa „pogrzeby” wojewody wileńskiego Janusza Radziwiłła. przyczynek do stosunków politycznych i wyznaniowych w Wielkim Księstwie Litewskim w drugiej połowie XVII wieku 97
Two 'Funerals' of Vilnius Voivode Janusz Radziwiłł. A Contribution to Political and Confessional Relations in the Grand Duchy of Lithuania in the Second Half of the Seventeenth Century
- Jan Paweł Gosiewski**, Biskup Bogusław Korwin Gosiewski (1669–1744): zarys biografii 111
Bishop Bogusław Korwin Gosiewski (1669–1744): An Outline of the Biography
- Anastazja Skiepjian**, Jak rządzić wielką fortuną? (na przykładzie dóbr książąt Olelkowiczów) 161
How to Manage a Great Fortune? (On the Example of the Estates of the Olelkovich Dukes)
- Marzena Liedke**, Rodzina przybrana w rodzie Radziwiłłów. Problemy badawcze (przyczynek do badań nad magnacką rodziną przybraną w XVI–XVIII w.) 187
Stepfamilies among the Radziwiłł Family. Research Problems (A Contribution to the Study of the Magnate Stepfamily between the Sixteenth and Eighteenth Centuries)

- Justina Sipavičiūtė**, Pieczęcie Trybunału Głównego Litewskiego w latach 1581–1792.
Pieczęcie kadencji wileńskiej 211
Seals of the Lithuanian Supreme Tribunal in the Grand Duchy of Lithuania, 1581–1792: Seals of Vilnius Term
- Jan Jurkiewicz**, Teoria herulskiego pochodzenia Litwinów Wojciecha Wijuka Kojałowicza. Z dziejów jednej historiograficznej mistyfikacji 243
The Theory of the Herulian Descent of the Lithuanians by Wojciech Wijuk Kojalowicz. On the History of One Historiographical Mystification

M A T E R I A Ł Y

- Raman Krytsuk**, Berlińska kolekcja numizmatyczna Radziwiłłów – (nie)znany rosyjski ślad, który nie istniał? 275
The Berlin Numismatic Collection of the Radziwiłłs: An (Un)Known Russian Trace that Did Not Exist?
- Karol Łopatecki**, Analiza współczesnych edytorskich badań międzynarodowych: Metryka Litewska (1987–2021) 285
An Analysis of International Contemporary Editorial Studies: The Lithuanian Metrica (1987–2021)

A R T Y K U Ł R E C E N Z Y J N Y

- Andrea Mariani**, Wybielony książę? Kilka uwag na temat biografii Hieronima Florian Radziwiłła (1715–1760) 309
A Whitewashed Prince? Some Remarks on the Biography of Hieronim Florian Radziwiłł (1715–1760)

R E C E N Z J E

- Kilka drobnych spostrzeżeń o urzędnikach województwa brzeskiego XIV–XVIII w. Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy, t. 8: Ziemia brzeska i województwo brzeskie XIV–XVIII wiek*, red. A. Rachuba, oprac. H. Lulewicz, T. Jaszczółt, A. Radaman, A. Rachuba, P.P. Romaniuk, A. Macuk, A. Danilczyk, A. Haratym (Jan Tęgowski) 331
- Laurent Tatarenko, *Une réforme orientale à l'âge baroque. Les Ruthènes de la grande-principauté de Lituanie et Rome au temps de l'Union de Brest (milieu du XVIe – milieu du XVIIe siècle)* (Andrzej Buczyło) 335

I N M E M O R I A M

- David Allen Frick (29 X 1955 – 10 XII 2022) (*Leszek Zasztowt*) 341
- Informacja o nagrodzie „Rocznika Lituaniścycznego” za rok 2023 347
- Wykaz skrótów 349

Profesorowi Grzegorzowi Błaszczakowi

Nagroda „Rocznika Lituanistycznego” za rok 2023

Nagrodę otrzymywać mają – w założeniu – autorki i autorzy najlepszych prac wydanych między kolejnymi jesiennymi konferencjami Komisji Lituanistycznej Komitetu Nauk Historycznych PAN albo badacze wykazujący się poważnym dorobkiem – za całokształt twórczości. Jej wręczenie odbywa się na początku corocznej jesiennej konferencji.

Nagrodę „Rocznika” za rok 2023 otrzymał dr hab. Andrej Macuk (Instytut Historii PAN) za całokształt twórczości, zwłaszcza wnikliwe prace ukazujące życie polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego epoki saskiej:

- 1) *Павятовыя соймакі ў сацыяльна-палітычным жыцці Вялікага Княства Літоўскага (1697–1764 гг.)* (2023)
- 2) *Грамадска-палітычнае жыццё Вялікага Княства Літоўскага ў часы бескаралеўя 1733–1735 гг.* (2020)
- 3) *Полацкае ваяводства ў XVIII ст.: ваявода, шляхецкая эліта, соймакі* (2014)

Przyznanie nagrody – składającej się nie tylko z dyplomu – możliwe jest dzięki łaskawości Fundacji Trzy Trąby.

Wykaz skrótów

- AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (Central Archives of Historical Records in Warsaw)
- ANK – Archiwum Narodowe w Krakowie (National Archives in Kraków)
- AP – Archiwum Państwowe
- AR – Archiwum Warszawskie Radziwiłłów (Warsaw Archive of Radziwiłł Family)
- ASK – Archiwum Skarbu Koronnego (Crown Treasury Archives)
- BCz – Biblioteka Ksiąg Czarotoryskich w Krakowie (The Princes Czartoryski Library and Archive in Krakow)
- BJ – Biblioteka Jagiellońska w Krakowie (Jagiellonian Library in Krakow)
- BK – Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk (The Kornik Library of the Polish Academy of Sciences)
- BN – Biblioteka Narodowa w Warszawie (National Library in Warsaw)
- BOss – Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu (Ossolineum Library)
- BOZ – Biblioteka Ordynacji Zamojskiej (The Zamoyski Family Library)
- BPAU i PAN – Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie (The Scientific Library of the Polish Academy of Arts and Sciences and of the Polish Academy of Sciences in Krakow)
- BUW – Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie (University of Warsaw Library)
- CDIAUK – Центральний державний історичний архів України, м. Київ (Centralne Państwowe Historyczne Archiwum Ukrainy w Kijowie / Central State Historical Archive of Ukraine in Kyiv)
- CDIAUL – Центральний державний історичний архів України, Львів (Centralne Państwowe Historyczne Archiwum Ukrainy we Lwowie / Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv)
- CEV – *Codex epistolaris Vitoldi magni ducis Lithuaniae, 1376–1430*, wyd. A. Prochaska, Cracoviae 1882 (*Monumenta mediae aevi historica res gestas Poloniae illustrantia*, t. 6)
- GStAPK – Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, Berlin, XX. Hauptabteilung (Königsberger Archiv)
- JKM – Jego Królewska Mość
- KDKW – *Kodeks dyplomatyczny katedry i diecezji wileńskiej*, t. 1: 1387–1507, wyd. J. Fijałek, W. Semkowicz, Kraków 1932–1948
- KDL – *Kodeks dyplomatyczny Litwy*, wyd. E. Raczyński, Wrocław 1845
- KVB – Kauno apskrities viešoji biblioteka (Biblioteka Publiczna w Kownie / Kaunas County Public Library)
- LMAVB – Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, Vilnius (Biblioteka im. Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk w Wilnie / The Wroblewski Library of the Lithuanian Academy of Sciences)
- LNB – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (Litewska Biblioteka Narodowa im. Marcina Mažvyda / The Martynas Mažvydas National Library of Lithuania)

- LNNB – Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника, Львів (Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka we Lwowie / Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine)
- LVIA – Lietuvos valstybės istorijos archyvas, Vilnius (Archiwum Historyczne Państwa Litewskiego w Wilnie / Lithuanian State Historical Archives)
- MK – Metryka Koronna
- ML – Metryka Litewska
- NGAB – Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі, Мінск (Narodowe Archiwum Historyczne Białorusi / National Historical Archives of Belarus)
- NGAB Grodno – Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі, Гродно (Narodowe Archiwum Historyczne Białorusi w Grodnie / National Historical Archives of Belarus, Grodno)
- PSB – *Polski słownik biograficzny*, t. 1–52, Kraków–Wrocław–Warszawa 1935–2019
- RGADA – Российский государственный архив древних актов, Москва (Rosyjskie Archiwum Państwowe Akt Dawnych w Moskwie / Russian State Archive of Ancient Documents, Moscow)
- RGIA – Российский государственный исторический архив, Санкт-Петербург (Rosyjskie Państwowe Archiwum Historyczne w Sankt Petersburgu / Russian State Historical Archive, Saint Petersburg)
- RS – Rankraščių skyrius (Dział Rękopisów)
- SGKP – *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 1–15, red. B. Chlebowski, W. Walewski, F. Sulimierski, Warszawa 1880–1902
- UAM – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- UW – Uniwersytet Warszawski
- VL – *Volumina legum*, t. 1–8, oprac. J. Ohryzko, Petersburg 1859–1860
- VUB – Vilniaus universiteto biblioteka (Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego / Vilnius University Library)
- WKL – Wielkie Księstwo Litewskie (tylko w przypisach)
- ZSRR – Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

INSTYTUT HISTORII PAN PRZEDSTAWIA

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

URZĘDNICY
WIELKIEGO KSIĘSTWA
LITEWSKIEGO

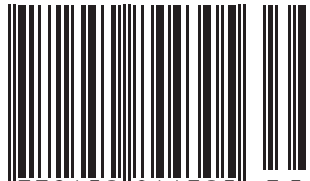
SPISY
TOM VIII

ZIEMIA BRZESKA
I WOJEWÓDZTWO BRZESKIE
XIV-XVIII WIEK

ISSN 2450-8446

9 772450 844305 3 5 >